

поділяються на президентські, парламентські та змішані (парламентсько-президентські). Відповідно, вони характеризуються специфічними типами виборчої системи та організації електорального процесу.

Дмитрієв В.В.

студент

Національний університет «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ У ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ

Конфлікт виступає складовою частиною взаємодії дійових осіб політичного процесу. В основі політичного конфлікту лежить зіткнення інтересів з приводу розподілу влади, панування і престижу, а також щодо матеріальних ресурсів. У політичному конфлікті виділяють чотири стадії: передконфліктну, конфліктну, стадію розв'язання конфлікту, постконфліктну стадію. При цьому перша стадія досить часто є прихованою (латентною), непублічною і характеризується накопиченням незадоволення у суспільних групах через розбіжність інтересів і цінностей.

Одним із основних видів конфліктів на сучасному етапі політичного процесу стає етнічний конфлікт. Це «...ситуація протиборства і конфронтації між двома або кількома етнічними спільнотами, належними до них групами та індивідами, що зумовлена несумісністю об'єктивних або суб'єктивних (іноді позірних) інтересів, цілей і цінностей та виникає на різних рівнях суспільного і політичного життя, здійснюється із застосуванням будь-яких доступних і прийнятних для сторін засобів і способів» (Політологічний словник / за ред. М.Ф. Головатого та О.В. Антонюка. – К., 2005. – с. 410).

Конфліктна стадія політичного процесу характеризується гострим публічним протистоянням між конфліктуючими сторонами, яке виражається у взаємному прямому чи опосередкованому блокуванні намірів та інтересів, цілей. На цій стадії відбуваються зіставлення сил конфліктуючих сторін, оцінка їхніх шансів у боротьбі. Слід враховувати, що політичний конфлікт набуває своїх позитивних ознак щодо сприяння розвитку політичного процесу лише в тому випадку, якщо в суспільстві та політичній системі сформовано і відпрацьовано механізми мирного вирішення політичних конфліктів.

Основні зусилля, які докладаються до вирішення чисельних політичних конфліктів, мають бути спрямовані не тільки на усунення причин, які породили зазначені конфлікти, але й на формування загальнонаціональної та глобальної (загальносвітової) культури вирішення політичних конфліктів. У зв'язку з цим набуває особливого значення регульований політичний конфлікт (Р. Дарендорф).

Окремим типом політичного конфлікту виступає етнічний конфлікт. В основі етнічних конфліктів знаходиться ксенофобія. Це поняття вживається щодо сфери міжетнічних відносин і означає негативну установку,

нетерпимість, страх окремої особи або соціальної групи по відношенню до людей іншої мови, етносу, раси, культури, релігії, іммігрантів...» (Соціологія політики: Енцикл. словник / Авт.-упоряд.: В.А.Полторак, А.В. Толстоухов. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2009. – с. 193).

У процесі порівняння характерних властивостей традиційних та сучасних політичних конфліктів, можна зробити висновок, що класична модель «непримиреної боротьби» різних класів, верств, інтересів, груп тощо, як основної властивості політичного конфлікту, ще не остаточно відійшла у минуле. В умовах глобалізації та демократизації політичних систем, політичні конфлікти перетворюються з граничної форми вираження протистояння політичних суб'єктів на ефективний спосіб забезпечення політичного розвитку. У сучасних умовах політичний конфлікт є не стільки наслідком існування традиційного ранньокласового антагоністичного суспільства, скільки породженням неантагоністичного постіндустріального суспільства плюралістичного типу.

Типологія політичних конфліктів, яка дозволяє адекватно дослідити політичний процес, повинна враховувати цілий спектр чинників, які впливають на характер протікання політичного конфлікту та на методи його розв'язання, що застосовуються в конкретних політичних ситуаціях. До цих чинників слід віднести наступні: – тип політичної системи; – предмет політичного конфлікту; – інституційна характеристика суб'єктів політичного конфлікту; – психологічна характеристика суб'єктів політичного конфлікту (мотиви політичної поведінки, політичні традиції, політичні стереотипи, політична культура).

На відміну від цього, причиною виникнення політичного конфлікту у недемократичних політичних системах є практично завжди чи протистояння між державою (що уособлюється політичною елітою, яка спромоглась сконцентрувати в своїх руках всю повноту політичної влади) і суспільством, чи протистояння всередині самої владної еліти. Хоча останній з варіантів являє собою не стільки політичний конфлікт як боротьбу інтересів, скільки типовий приклад боротьби за владу у закритому і непрозорому для більшості громадян політичному просторі.

Для того, щоб збільшити вагу методів вирішення політичних конфліктів, необхідна обов'язкова діяльність у двох напрямках: «з одного боку, це загальне підвищення політичної культури учасників політичного процесу, які шляхом формування спільної аксіологічної шкали політичних цінностей (чи точніше – цінностей політики) створюють підмурки для більш широкого залучення консенсуальних методів розв'язання політичних конфліктів. З іншого боку, це подальше розроблення законодавчої основи, яка дозволяє таким чином впорядкувати та організувати відносини всередині системи органів державної влади, а також між цими органами влади та інституціями громадянського суспільства, щоб у політичному процесі якомога менше поставали питання стосовно «компетенції» та «кола прав і повноважень», що може призвести до ескалації конфліктів.